

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

Alia diuisio caussarum. Petita à genere characteris, siue elocutionis. Capvt
XXIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

ditionis damnatus fuerit, magistratui detur custodiendus, & trigesima die torqueatur, vt confiteas, dicat, & adulteros liceat occidere: proditoris damnatus magistratui collegæ suo datus est custodiendus. Ille cum in adulterio deprehensum occidit, reus est conscientie. Hic enim & rationale est genus, in quo quaeritur, an hic conscius fuerit, an ille adulter: & legale, in quo quaeritur, an eum illi licuerit occidere, qui torqueri debuerat, vt confiteas dicere:

Alia diuisio causarum.

Perita à genere characteris, siue elocutionis.

CAPVT XXIX.

*Alia genera controuersiarum, quae publica di-
cuntur & earum quinque genera.*

Post hæc genera controuersiarum afferuntur etiam quinque, vt consideratur causa, ratione characteris, siue elocutionis, & modi agendi: sunt igitur ἠδύων, παθητικῶν, ἀποδιδι-
κτικῶν, ἐπιπορευτικῶν, & ἀποδιδι-
κτικῶν.

Ethicum genus, in quo moralitas quædam id est, mores hominum considerantur, vt sunt comædiæ.

Patheticum genus, in quo motus est animi, & vis quædam, & impetus mentis, vt sunt tragediæ, vt:

Indemnatos liberos liceat occidere, tres filios lege indemnatorum, in conspectu matris occidit: mater eodem gladio se interemit.

Reus est, quod causas mortis præstiterit.

Apodicticum, in quo pugna quaestionum est.

Peregrè proficiscens reliquit ad amicum certam frumenti mensuram. Ille in fame ciuitatis duplo precio frumentum vendidit: reuersus amicus contendit de lucro.

Diaporeticum, in quo addubitatio est, nec quicquam certi assertur, vt:

Cum duo fratres dissidentes contenderent armis, pater intercessit, vulneratus est, incertum à quo; quaerunt filii, à quo sit vulneratus: non dicentem accusant dementiae.

Mixtum, quod non ex vno genere compositum est: vt est hæc ipsa materia patris vulnerati: nam & patheticon est in fratrum congressione, & diaporeticon est à dubitatione patris.

De statu, & eius diuisione.

CAPVT XXX.

Reperitis generibus controuersiarum quaeritur status, quo consistit controuersia. Genera statuum sunt duo: rationale, & legale.

Interest inter rationales status, & legales: quod rationales rei alicuius vel facti habent quaestionem: legales autem legis, & iuris continent disceptationem.

Rationales status secundum Hermagoram sunt quatuor, coniectura, finis, qualitas, & translatio: sed translationem tantumdem accepimus legalem: quoniam nulla translatio, id est, præscriptio, sine lege potest esse.

Coniecturalis status, & eius variae species.

Coniecturalis status sex modis fit: aut quum de facto constat, & de persona non constat: aut quum de persona constat, & de facto non constat: aut quum de vtroque non constat: aut quum de sola voluntate fit quaestio: aut quum de re ipsa quaeritur: aut cum est antitagonica.

Quum de facto constat, & de persona non constat, vt, Cum abdicato filio, qui militabat, inuentus est pater telo filij sui occisus: reus est filius parricidij. Hic enim de facto constat, id est, occisum esse patrem, sed de persona non constat, quaeritur enim, an à filio sit occisus.

Quum de persona constat, & de facto non constat, vt: Luxuriosum filium pater abdicauit, abdicatus medicinae studuit; postea decumbenti patri dedit poculum, quod diceret sanitatis: pater in media portione; aut se venenum accepisse, filius residuum poculum bibit, & decessit pater, reus est filius parricidij. Hic enim de persona constat, quoniam filius poculum dedit: sed de facto non constat, qualem enim potionem dederit, vtrum veneni, an sanitatis, incertum est.

Quum de vtroque non constat, vt, luxuriosus pater non comparauit, reus est parricidij filius, Hic enim non constat, occisum esse patrem, etsi confiterit, incertum est, an à filio sit trucidatus.

Quum